

ตัวอย่างข้อสอบกลางภาค

วิชา 01403343 เคมีเชิงฟิสิกส์ IV

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ม.เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ผู้ออกข้อสอบ ปิติ ตรีสุกุล

ชื่อ-สกุล _____ เลขประจำตัว _____ คณะ/ชั้นปี _____

คำชี้แจง

- ข้อสอบมี 3 ตอน คะแนนรวม 70 คะแนน คิดเป็น 35 %
- ตอนที่ 1 และ 3 เป็นอัตนัย ให้อธิบายหรือแสดงวิธีทำพร้อมแสดงคำตอบสุดท้ายให้ชัดเจนพร้อมหน่วยที่ถูกต้อง
- ตอนที่ 2 เป็นปรนัย ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดและกาคำตอบในช่องที่เตรียมไว้ให้

ตอนที่ 1 ตอบคำถามต่อไปนี้ *โดยต้องแสดงวิธีคำนวณหรืออธิบายเหตุผลประกอบ* (รวม 10 คะแนน)

1. ตอบคำถามต่อไปนี้ (4 คะแนน)

1.1 ไอออน ${}_{29}^{53}\text{Cu}^{2+}$ เลขอะตอม = _____ จำนวนนิวตรอน = _____ จำนวนอิเล็กตรอน = _____

การจัดเรียงอิเล็กตรอนเป็น _____

1.2 NaOH 80 g เติมน้ำอีก 420 g ได้ สล. ที่มีความหนาแน่น 1.05 g/ml จงหาความเข้มข้นในหน่วย Molarity,

Molality และ Mole fraction

1.3 ปฏิกิริยา $\text{H}_2\text{O}(\text{g}) + \text{CO}_2(\text{g}) \rightarrow \text{C}_2\text{H}_4(\text{g}) + \text{O}_2(\text{g})$ เกิดขึ้นเอง ได้หรือไม่ที่สภาวะมาตรฐาน (25 °C)

2. เคมีเชิงฟิสิกส์ประกอบด้วยหัวข้อหลัก ๆ 4 หัวข้อ ได้แก่ (2 คะแนน)

1) _____ ศึกษาเกี่ยวกับ _____

2) _____ ศึกษาเกี่ยวกับ _____

3) _____ ศึกษาเกี่ยวกับ _____

4) _____ ศึกษาเกี่ยวกับ _____

3. การระบุ state ของระบบมหัพภาค กำหนดโดย _____ (1 คะแนน)

การระบุ state ของระบบจุลภาค กำหนดโดย _____

4. จงอธิบายความหมายของคำต่อไปนี้ในวิชา statistical thermodynamics (3 คะแนน)

- 1) Weight

- 2) Dominating Configuration

- 3) Partition function

- 4) Method of Undetermined multiplier

- 5) Fluctuation

- 6) $U(0)$

- 7) Extensive properties และ Intensive Properties

- 8) Residue Entropy

คำตอบสำหรับตอนที่ 2

I	ก	ข	ค	ง	II	ก	ข	ค	ง	III	ก	ข	ค	ง	IV	ก	ข	ค	ง	IV	ก	ข	ค	ง
1					5					9					13					17				
2					6					10					14					18				
3					7					11					15					19				
4					8					12					16					20				

ตอนที่ 2 จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด ภาคำตอบในหน้า 2 (รวม 10 คะแนน)

1. ข้อใดเป็นสมบัติแบบ extensive

ก) พลังงานภายใน	ข) ความดัน	ค) อุณหภูมิ	ง) ความหนาแน่น
-----------------	------------	-------------	----------------
2. สารใดมี $\Delta_f H^\circ = 0$

ก) Na (s)	ข) NH ₃ (g)	ค) Li (g)	ง) H ₂ O (s)
-----------	------------------------	-----------	-------------------------
3. ระบบประกอบด้วย 5 อนุภาค configuration ใดที่ W มากสุด

ก) {4,1,0,0,0}	ข) {3,0,2,0,0}	ค) {1,0,0,3,1}	ง) {2,1,1,1,1}
----------------	----------------	----------------	----------------
4. ระบบใดที่มีระดับพลังงานแบบ Uniform Energy Level

ก) Bohr's Hydrogen atom model	ข) Particle in a box
ค) Harmonic Oscillator	ง) Rigid Rotor
5. ระดับพลังงานของระบบ Particle in a box ขึ้นกับอะไร

ก) อุณหภูมิ	ข) ขนาดของกล่อง	ค) จำนวนอนุภาค	ง) มวลของกล่อง
-------------	-----------------	----------------	----------------
6. ถ้าระบบมีระดับพลังงานที่เป็นไปได้ 3 ระดับ (i=0,1,2) ที่อุณหภูมิสูงมาก ๆ ค่า p_1 จะมีค่าเข้าใกล้ค่าใด

ก) 1.00	ข) 0.50	ค) 0.33	ง) 0.20
---------	---------	---------	---------
7. การหา configuration ที่มีค่า W สูงสุด **จำเป็นต้อง**พิจารณาเงื่อนไขใด

ก) 1st derivative = 0	ข) 1st & 2nd derivatives = 0
ค) 1st derivative = 0 และ 2nd derivative > 0	ง) 1st derivative = 0 และ 2nd derivative < 0
8. Dominating Configuration ต้องมีลักษณะอย่างไร

ก) อุณหภูมิคงที่	ข) มีค่า β มากที่สุด
ค) มีค่า W มากสุด	ง) มีค่า q เข้าใกล้ 1
9. หากระดับพลังงานเป็น $\epsilon_j = \frac{jV}{hm}$ ข้อใดถูกต้อง

ก) ระดับพลังงานเป็นแบบ Uniform energy level	ข) $\epsilon_2 - \epsilon_1 > \epsilon_6 - \epsilon_5$
ค) $\epsilon_2 - \epsilon_1 < \epsilon_6 - \epsilon_5$	ง) ระดับพลังงานต่ำสุดคือ $\epsilon_1 = 0$
10. Λ คืออะไร มีหน่วยเป็นอะไร

ก) Partition function / ไม่มีหน่วย	ข) Thermal Wave function / K
ค) Thermal Wavelength / m	ง) Boltzmann constant / kg m ²
11. ข้อใดถูกต้องที่สุดต้องเกี่ยวกับ $\sum_i \epsilon_i dn_i = 0$

ก) พลังงานรวมเป็นศูนย์	ข) จำนวนอนุภาครวมเป็นศูนย์
ค) จำนวนอนุภาคในแต่ละระดับพลังงานไม่เปลี่ยนแปลง	ง) ค่าพลังงานรวมของระบบไม่เปลี่ยนแปลง

ตอนที่ 3 ตอบคำถามต่อไปนี้โดยให้อธิบายหรือแสดงวิธีทำประกอบ (รวม 50 คะแนน)

1. จากสมการ $d \ln W = \sum_i \left(\frac{\partial \ln W}{\partial n_i} \right) dn_i = 0$ (15 คะแนน)

1.1 ในการแก้สมการนี้ เราต้องการหาอะไร และค่าที่ได้มีความสำคัญอย่างไร

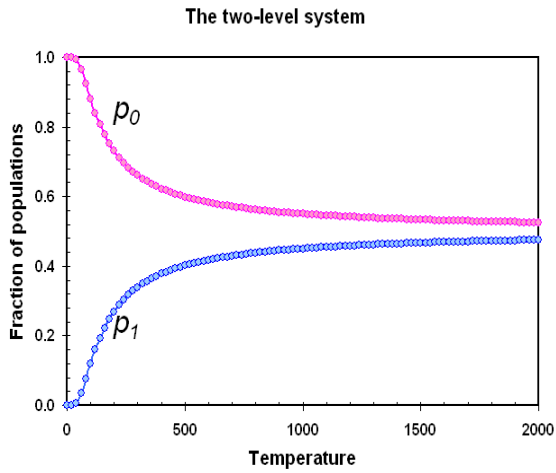
1.2 ในการแก้สมการนี้ มีเงื่อนไขใดที่ต้องเพิ่มเติมเข้าไป

1.3 จงพิสูจน์โดยละเอียดว่า $\frac{\partial(N \ln N)}{\partial n_i} = \ln N + 1$

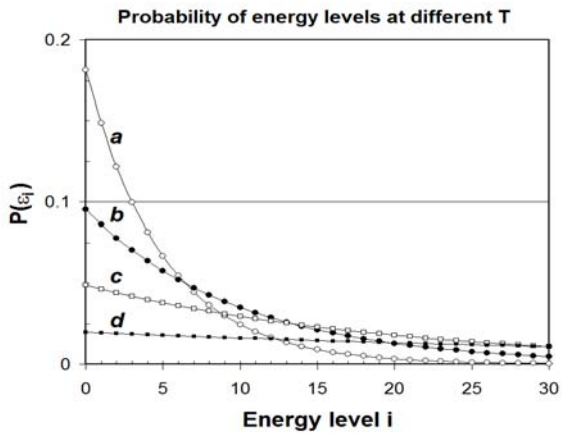
1.4 จงพิสูจน์ว่า $\frac{n_i}{N} = \frac{e^{-\beta \epsilon_i}}{\sum_i e^{-\beta \epsilon_i}}$ โดยเริ่มต้นจากสมการข้างต้นและเงื่อนไขที่ใช้ต้องเพิ่มเติม

(คะแนนจะได้ตามความละเอียดของการพิสูจน์)

2. อธิบายกราฟโดยละเอียด และอธิบายว่าเมื่ออุณหภูมิเข้าใกล้ ∞ ค่า p_1 จะมีค่าเข้าใกล้ค่าใด (5 คะแนน)

3. พิจารณากราฟของระบบที่มีระดับพลังงานแบบ uniform ที่อุณหภูมิต่าง ๆ กัน 4 อุณหภูมิ (5 คะแนน)

- 3.1 อธิบายกราฟโดยละเอียด ให้ระบุด้วยว่ากราฟเส้นใด สอดคล้องกับอุณหภูมิต่ำสุด
- 3.2 อธิบายว่าหาก ΔE มีค่าลดลงจะส่งผลต่อกราฟอย่างไร

8. จาก $E = -\frac{N dq}{q d\beta}$ จงพิสูจน์ว่าสำหรับระบบ two-energy level จะได้ $E = -\frac{N\epsilon}{1 + e^{\beta\epsilon}}$ เมื่อ $\epsilon = \epsilon_1 - \epsilon_0$ (3 คะแนน)

hint: $1 = \frac{e^{\beta\epsilon}}{e^{\beta\epsilon}}$

9. จงบอกความหมายของตัวแปรต่อไปนี้

9.1 $p_i = \frac{e^{-\beta\epsilon_i}}{\sum_i e^{-\beta\epsilon_i}}$ p_i คือ _____ ϵ_i คือ _____

9.2 $K = \frac{N_P}{N_R} = \frac{q_P}{q_R} e^{-\Delta_r E_0 / kT}$ K คือ _____ q_P คือ _____
 $\Delta_r E_0$ คือ _____

9.3 $\Lambda / \text{pm} = \frac{1749}{(T / \text{K})^{1/2} (MW / \text{g mol}^{-1})^{1/2}}$ Λ / pm คือ _____
 T / K คือ _____

9.4 $q_{X,m}^\circ = \frac{RT}{p^\circ \Lambda^3}$ $q_{X,m}^\circ$ คือ _____
 p° คือ _____ มีค่าเท่ากับ _____

10. กำหนดให้ $T = 100 \text{ }^\circ\text{C}$ และ $\epsilon_1 = 1 \times 10^{-10} \text{ J}$

10.1 จงเขียนสูตรคำนวณเพื่อหาค่า $e^{-\beta\epsilon_1}$ เมื่อใช้โปรแกรม excel

10.2 คำนวณหาค่า β (แสดงวิธีคำนวณและระบุหน่วยที่ถูกต้อง)

10.3 คำนวณหาค่า $e^{-\beta\epsilon_1}$ มีค่าเท่าใด (แสดงวิธีคำนวณและระบุหน่วยที่ถูกต้อง)

11. จงอธิบายว่าจากสมการ (1) กลายเป็นสมการ (2) ได้อย่างไร

$$q_{X,m}^\circ = \left(\frac{V_m^\circ}{\Lambda^3} \right) \quad (1) \quad q_{X,m}^\circ = \frac{RT}{p^\circ \Lambda^3} \quad (2)$$

12. จงอธิบายประโยชน์ของวิชา Statistical Thermodynamics และการนำไปใช้

(5 คะแนน)

13. พิจารณาแก๊ส H₂O 100 โมเลกุล ในภาชนะขนาด 1.00 L ที่อุณหภูมิ 1,500 K

(15 คะแนน)

Vibrational modes	ν_1 1600 cm ⁻¹
	ν_2 3600cm ⁻¹
	ν_3 3700 cm ⁻¹
Rotational constants	A 30 cm ⁻¹
	B 20 cm ⁻¹
	C 10 cm ⁻¹

13.1 จงคำนวณหาปริมาณต่อไปนี้ (แสดงการคำนวณด้านหลัง)

($hc/k =$ _____ m K)

1) Translational partition function

$$V = \text{_____ m}^3 \quad \Lambda = \text{_____ m} \quad q^T = \text{_____}$$

2) Rotational partition function

$$\theta^R(A) = \text{_____} \quad \theta^R(B) = \text{_____} \quad \theta^R(C) = \text{_____}$$

$$q^R = \text{_____}$$

3) Vibrational partition function

$$\theta^V(\nu_1) = \text{_____} \quad \theta^V(\nu_2) = \text{_____} \quad \theta^V(\nu_3) = \text{_____}$$

$$q^V(\nu_1) = \text{_____} \quad q^V(\nu_2) = \text{_____} \quad q^V(\nu_3) = \text{_____}$$

$$q^V = \text{_____}$$

4) Electronic partition function ; $q^E = \text{_____}$

5) Total Partition function ; $q = \text{_____}$

13.2 จงคำนวณหา Q ของ H₂O (g) _____

13.3 จงประมาณค่า $C_{V,m}$ ของแก๊ส H₂O ที่อุณหภูมิ 1,500 K

$$\text{จาก } C_{V,m} = \frac{1}{2}(3 + \nu_R + 2\nu_V)R$$

ν_R มีค่า _____ เนื่องจาก _____

_____

ν_V มีค่า _____ เนื่องจาก _____

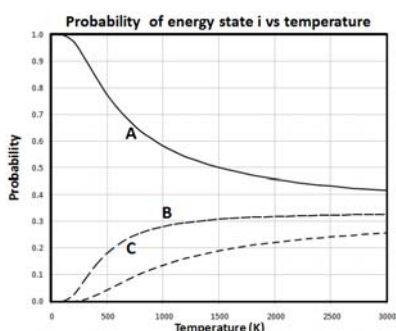
_____

$C_{V,m}$ ที่อุณหภูมิ 1,500 K มีค่าเท่ากับ _____

13.4 ที่อุณหภูมิ 6,000 K ค่า $C_{V,m}$ เท่ากับ _____

คำถาม

1. ระบบที่สนใจคืออะไร
2. ระบบที่เสถียรจะต้องเป็นอย่างไร
3. ยกตัวอย่างการมองระบบแบบ Macroscopic และ Microscopic
4. ความน่าจะเป็นที่อนุภาคจะอยู่ที่สภาวะต่าง ๆ ขึ้นกับอะไร
5. การหาจุดสูงสุด/จุดต่ำสุด ใช้หลักอย่างไร
6. สภาวะที่มีความน่าจะเป็นสูงสุดที่จะมีอนุภาคเข้าไปอยู่พิจารณาได้จากเงื่อนไขใด
7. หลังจากการแก้มสมการโดยใช้วิธี Undermined multiplier คำตอบที่เราได้และสามารถนำไปใช้ต่อได้คืออะไร
8. ความน่าจะเป็นที่อนุภาคจะอยู่ที่สภาวะ i ขึ้นกับตัวแปรใด
9. ที่อุณหภูมิสูง ๆ อนุภาคส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับพลังงานใด อธิบายเหตุผลประกอบด้วย
10. Partition function คืออะไร (สมการและความหมาย) และ มีประโยชน์อย่างไร
11. ระบบที่มีระดับพลังงานเป็น $E_i = 2i + 1$ เมื่อ $i=1-5$ ข้อใดถูก
  - 11.1. เป็นแบบ non-degerated
  - 11.2. เป็นแบบ finite #
  - 11.3. เป็นแบบ Uniform
  - 11.4. เป็นแบบ equally spaced
  - 11.5. ค่าต่อไปนี้มีค่าเท่าใด $\epsilon_0 \epsilon_1 \epsilon_2$
12. ตอบคำถามจากกราฟด้านล่าง

- 12.1. กราฟ A แสดงอะไร
- 12.2. ที่อุณหภูมิเข้าใกล้ ∞ กราฟ A, B, C จะมีค่าเท่าใด
- 12.3. จากกราฟจงบอกข้อมูลต่อไปนี้
  - 1) จำนวนอนุภาคทั้งหมด
  - 2) จำนวน state ทั้งหมด
  - 3) ค่าระดับพลังงานของแต่ละ state

13. Thermal wavefunction คืออะไร และต่างจาก wave function อย่างไร
14. Partition function มีประโยชน์อย่างไร
15. Ensemble คืออะไร และมีประโยชน์อย่างไร
16. อธิบายว่า Canonical Ensemble คืออะไร ต่างจาก Ensemble แบบอื่นอย่างไร
17. ตัวแปร $\tilde{N} \tilde{E} \{ \tilde{n}_i \}$ คืออะไร
18. ค่า partition function $q^T q^V q^R q^E$ คืออะไร และแต่ละชนิดที่มีค่าแตกต่างกันอย่างไร
19. ค่า θ^R และ θ^V คืออะไร มีประโยชน์อย่างไร
20. ความจุความร้อนคืออะไร
21. ที่อุณหภูมิสูง ๆ ค่าความจุความร้อนของสารจะมีค่ามากขึ้นหรือน้อยลงเพราะเหตุใด
22. $\Delta_{vap}S$ มีค่ามากหรือน้อยกว่า $\Delta_{fus}S$ เพราะเหตุใด
23. ค่า K คืออะไร
24. ค่า K มีหน่วยอะไร เพราะเหตุใด
25. ถ้าค่า K มีค่าน้อยที่สุดและมากที่สุดเท่าไร หากมีค่ามาก หมายความว่าอย่างไร

สูตร ค่าคงที่ และข้อมูลที่สำคัญ

Constants

$h = 6.6261 \times 10^{-34} \text{ Js}$ $k = 1.3807 \times 10^{-23} \text{ J/K}$ $\text{amu} = 1.6605 \times 10^{-27} \text{ kg}$ $D = 3.34 \times 10^{-30} \text{ C} \cdot \text{m}$
 $N_A = 6.0221 \times 10^{23} \text{ mol}^{-1}$ $R = 8.3145 \text{ J/K mol}$ $c = 2.9980 \times 10^{10} \text{ cm/s}$ $e = 1.6 \times 10^{-19} \text{ C}$

<p>If X is extensive property $X_{total} = \sum_i X_i$</p>	<p>If Y is intensive property $Y_{total} = \sum_i p_i Y_i$</p>	$W \{n_0, n_1, n_2, \dots\} = \frac{N!}{n_0! n_1! n_2! \dots}$
$d \ln W = \sum_i \left(\frac{\partial \ln W}{\partial n_i} \right) dn_i = 0$	<p>Stirling's Approximation $\ln x! \approx x \ln x - x$</p>	$S = k \ln W = \frac{U - U(0)}{T} + Nk \ln q$
$q = \sum_{i=state} e^{-\beta \epsilon_i} = \sum_{j=energy \ level} g_j e^{-\beta \epsilon_j}$	$\beta = \frac{1}{kT}$ $p_i = \frac{n_i}{N} = \frac{e^{-\beta \epsilon_i}}{q}$	<p>Uniform energy Level (infinite number) $q = \frac{1}{1 - e^{-\beta \epsilon}}$</p>
<p>Translation (3D): $\epsilon_{n_x} = (n^2 - 1) \frac{h^2}{8mX^2}$ $q^T = \frac{V}{\Lambda^3}$ $\Lambda = h \left(\frac{\beta}{2\pi m} \right)^{1/2}$ $\left(\frac{\partial q}{\partial \beta} \right)_V = -\frac{3V}{2\beta \Lambda^3}$</p>	<p>Vibration: $\theta^V(i) = \frac{hc \tilde{\nu}_i}{k}$ $\epsilon_i = ihc \tilde{\nu}$ $q^V(i) = \frac{1}{1 - e^{-\beta hc \tilde{\nu}_i}}$</p>	<p>Rotation: $\theta^R = \frac{hcB}{k}$ ($B = A, B, C$) $\epsilon_l = \frac{l(l+1)h^2}{2\mu r_0^2}$ $q^R = \frac{1}{\sigma} \left(\frac{kT}{hc} \right)^{3/2} \left(\frac{\pi}{ABC} \right)^{1/2}$</p>
$E = \frac{N}{q} \sum_i \epsilon_i e^{-\beta \epsilon_i} = -\frac{N}{q} \frac{dq}{d\beta}$	$U = U(0) - \frac{N}{q} \left(\frac{\partial q}{\partial \beta} \right)_V = U(0) - N \left(\frac{\partial \ln q}{\partial \beta} \right)_V$	$S = k \ln W = \frac{U - U(0)}{T} + Nk \ln q$
$\tilde{W} = \frac{\tilde{N}!}{\tilde{n}_0! \tilde{n}_1! \tilde{n}_2! \dots}$	$\frac{\tilde{n}_i}{\tilde{N}} = \frac{e^{-\beta E_i}}{Q}$ $Q = \sum_i e^{-\beta E_i}$	$Q = q^N = \frac{q^N}{N!}$ indistinguishable
$E = \sum_i n_i E_i = -\frac{1}{Q} \frac{dQ}{d\beta}$	$U = U(0) - \left(\frac{\partial \ln Q}{\partial \beta} \right)_V$	$S = \frac{U - U(0)}{T} - k \ln Q$

Species	ΔH_f° (kJ/mol)	ΔG_f° (kJ/mol)	S° (J/molK)
C(graphite)	0	0	5.686
C(g)	715	669.6	158
CO ₂ (g)	-393.5	-394.4	213.7
CO ₂ (aq)	-412.9	-386.2	121

Species	ΔH_f° (kJ/mol)	ΔG_f° (kJ/mol)	S° (J/molK)
C ₂ H ₄ (g)	52.47	68.36	219.22
C ₂ H ₆ (g)	-84.667	-32.89	229.5
H ₂ O(g)	-241.826	-228.6	188.72
O ₂ (g)	0	0	205